

Kriebelende bestjes, maar ook: veelbelovende werkontwikkelingen!

Begin juni 1983 gaat het werken in de dorpen me steeds beter af, mijn Frans gaat met sprongen vooruit, want ik doe de hele dag niet anders. Ik werk prettig samen met mijn collega Dieudonné, een naam die nota bene 'door God gegeven' betekent!

En wanneer ik aan het werk ben, wordt thuis mijn huis aan kant gemaakt door de 'boy' Marcel. Er wordt nog wel eens afgegeven op het hebben van personeel door westerlingen in de tropen. Maar als je in en om je huis alles zelf wilt doen, dan krijg je verwijten van de bewoners dat je al je geld voor jezelf wilt houden. Ik bied op deze manier juist werkgelegenheid, in een land waar dit maar mondjesmaat voorhanden is. En van huishoudelijke apparaten als een stofzuiger of een wasmachine, en gegarandeerd stromend water, daar kan ik in Batouri alleen maar van dromen. Ik woon er ook nog eens langs de drukke, doorgaande weg richting de Centraal Afrikaanse Republiek, een soort van A1, maar dan onverhard. Vooral tijdens het droge seizoen stuiven de zwaarbeladen vrachtwagens die hier langs denderen, enorme rode stofwolken op, door en over mijn huis heen. Marcel heeft het er maar druk mee: dagelijks alles nat afnemen en de betonnen vloer dweilen, want ja, de deuren staan de hele dag open en ruiten zitten er niet in de sponningen, alleen kierende luiken.

Ook doet hij de was voor me, zelfs de lakens worden 'op de hand' gewassen. Op de markt koop ik kleine zakjes Omo waspoeder, maar die blijken toch een andere samenstelling te hebben dan in Nederland. De was wordt er wel kraakhelder van, maar verschiet ook al snel van kleur. Ik vermoed dan ook, dat er flink wat bleekmiddel aan is toegevoegd.

Marcel verzorgt ook de strijk. Ik vraag me in het begin wel eens af, of dat nou wel nodig is, al dat strijken. De heren lopen hier zelfs met messcherpe vouwen in de broek, is dat niet wat overdreven? Maar ik kom er al snel achter. Ik blij ineens op mijn schouder een soort putjes in mijn huid te hebben. Wat is dat nou?? Wat blijkt: insecten leggen hier eitjes op het wasgoed dat buiten hangt te drogen. En als je die ongestreken kleding aantrekt of onder dito lakens slaapt, kruipen uit die eitjes kleine larfjes onder je huid, brr. Met veel moeite en met enige afschuw kan ik de witte larfjes, van toch wel een centimeter lang en een paar millimeter dik, naar buiten duwen. Dat hoeft je echt maar één keer te gebeuren! Vanaf die dag wordt alle wasgoed gestreken. Ik ben in het gelukkige bezit van een elektrisch strijkijzer. Maar die gebruikt hier zoveel dure stroom, dat maar weinig Kameroeners zich die luxe kunnen veroorloven. De meeste bewoners van de quartiers, de stadswijken, hebben helemaal geen elektriciteitsaansluiting, want dat is voor hen niet te betalen. Zij gebruiken daarom een zwaar, gietijzeren strijkijzer, dat gevuld wordt met gloeiende kooltjes. Een heel gedoe, maar het werkt net zo goed.

Die larfjes zijn niet de enige bestjes waarmee ik in Batouri kennismaak. In Nederland experimenteert men anno 2019 met de duurzame kweek van eiwitrijke insecten, maar in Kameroen kennen ze dat fenomeen al veel langer. Want tijdens de korte moesson, die globaal loopt van april tot juni, is het 's avonds en 's nachts vóór mijn huis een drukte van jewelste. Gewapend met emmers en golfplaten komen tientallen kinderen uit de wijk bij mij voor de deur vliegende termieten vangen. De verlichte lantaarnpaal die wonderlijk genoeg niet langs de weg, maar ín mijn voortuin staat, trekt die termieten aan. Zij vliegen tegen de lamp en raken gedesoriënteerd. De kinderen zetten tegen die lantaarnpaal een golfplaat, die dient als een glijbaan voor de termieten, die in glijvlucht in de meegebrachte emmer op de grond belanden. Dit vliegende spektakel duurt ongeveer een week, en het houdt mij behoorlijk uit mijn slaap. Maar ja, ik kan de jeugd uit de buurt dit eiwitrijke voedsel toch niet ontzeggen? Volwaardige voeding is toch al zo schaars. En ze naar een andere lantaarnpaal sturen? Die zijn bepaald niet dik gezaaid in Batouri, en al die palen zijn natuurlijk allang 'bezet'.

De daaropvolgende dagen zie ik op de markt vrouwen, die gezeten op hun lage krukjes keurige hoopjes geroosterde termieten verkopen. Zo wordt het gezinsinkomen nog wat aangevuld. Men vertelt mij dat die beestjes best lekker zijn, maar me eraan wagen? ... Nou nee.

Na zo'n half doorwaakte nacht, ga ik de volgende ochtend weer vroeg op pad. Als ik de dokter na het werk in de dorpen een hand ga schudden en rapport over mijn werkzaamheden uitbreng, krijg ik een fantastisch bericht. Alle Nederlandse verpleegkundigen (ook in stadjes als Bertoua, Garoua-Boulai, Yokadouma, Doumé en Abong-Mbang in de oost-provincie, zijn zij aan het werk), zullen worden ingeschakeld bij het uitwerken van gezondheidszorgprogramma 'Soins de Santé Primaires' (SSP). Dit ambitieuze programma, geïnitieerd door de Wereldgezondheidsorganisatie in samenwerking met de Kameroense overheid, heeft als slogan: 'La Santé Pour Tous en l'An 2000'. Oftewel: 'Gezondheid voor iedereen in het jaar

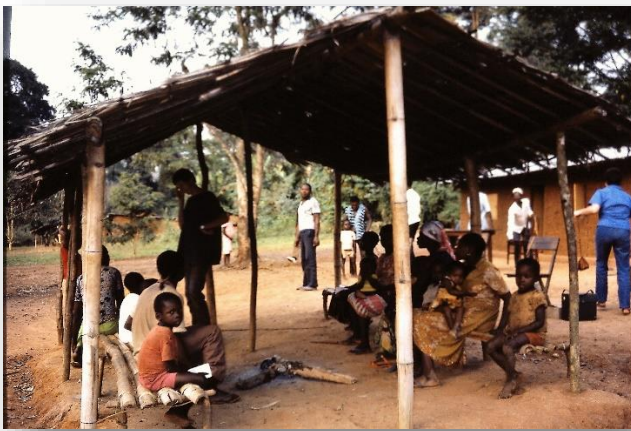
2000'. Het is een prachtige manier om betaalbare gezondheidszorg naar de minstbedeelden te brengen.

Het is de bedoeling om in vijftien dorpen gezondheidscomités op te richten. Onder begeleiding van medische diensten zullen deze comités de gezondheid in de dorpen gaan bevorderen. Het zijn kleine dorpen, die als lintbebouwing langs de doorgaande wegen liggen. Ze zijn te ver van bestaande medische diensten om er, vaak noodgedwongen te voet,

heen te gaan. In die dorpen wonen

meestal enkele families bijeen, in huisjes waarvan de muren bestaan uit stammetjes die vervolgens zijn dichtgesmeerd met rode aarde, de zogenaamde pot-o-pottechniek. Een enkeling heeft de luxe van een dak van golfplaten, maar de meesten moeten het doen met een dak van gevlochten palmladeren. Bij de dorpschef, voor de deur, vinden we vaak een zogenaamde 'hangar', met een palmladeren dak, rustend op boomstammen, die beschutting biedt tegen zon en regen. Deze wordt gebruikt voor allerlei bijeenkomsten, zoals het houden van onze consultatiebureaus, heerlijk in de buitenlucht. Ook warmt men zich 's morgens vroeg aan het houtvuur, dat er onder wordt gestookt, of men rust er wat uit na het werk op de velden.

Uit ieder dorp zullen wij twee dorpingen gaan opleiden tot 'blotevoetendokter'. Dieudonné en ik zullen hen gaan begeleiden, ook bij het activeren van de dorpingen naar meer gezond en hygiënisch gedrag, de preventie van ziekten. Zij gaan spreekuren houden, voor het behandelen van veelvoorkomende ziekten als



Bijeenkomst onder de hangar



Dorp als lintbebouwing

malaria, diarree en uitdroging. Een medicijnkist, gevuld met de meest elementaire medicijnen, zoals die tegen malaria, zal tot hun gereedschap gaan behoren.

Ook traditionele vroedvrouwen, dat zijn vaak wat oudere vrouwen, die zonder enige opleiding maar met de nodige praktijkervaring de barende vrouwen in hun dorp terzijde staan, zullen worden geschoold. Meer kennis van eenvoudig prenataal onderzoek of hygiëne rondom de bevalling kan hier een groot verschil maken. Zoals bijvoorbeeld de navelstreng niet langer doorsnijden met een bamboestokje, zoals gebruikelijk is, maar met een scheermesje, dat eerst even door het vuur is gehaald ter sterilisatie. Tetanus, een dodelijke infectie bij pasgeborenen die er nog regelmatig voorkomt, kan daarmee worden voorkomen. Ligt het kind in stuitligging, of is er sprake van een meerlingzwangerschap? Dan krijgen zwangeren het advies om tijdig naar de kraamafdeling van het ziekenhuis in Batouri af te reizen. Hoe eenvoudig kan het zijn? SNV heeft lang gelobbyd om bij dit programma betrokken te worden, en wij grijpen deze kans



Huis in aanbouw

nu met beide handen aan. Als eerste stap gaan wij de opleidingen van de blotevoetendokters en de vroedvrouwen in Batouri organiseren. En daar ga ik vanaf die dag enthousiast mee aan de slag. Van SNV krijg ik studieboeken met titels als 'Waar geen dokter is', met veel huis-tuin-en-keukenbehandelingen en -tips voor de tropen. En in samenwerking met de dienst in Batouri werken we een mooi opleidingschema uit.

Samen met de arts selecteren we vijftien dorpen, waar mijn voorgangster Harriët vaak al jaren heeft gewerkt en waar in het verleden al is gebleken, dat ze er goed kunnen samenwerken en organiseren. In dorpen waar onderlinge onenigheid tussen families of andere verstoringen ons werk vaak lastig maakten, krijgen de dorpelingen via de dorpschef van ons de opdracht om eerst maar eens orde op zaken te stellen. Met scheve ogen wordt dan ook gekeken naar dorpen die wel direct 'in de prijzen vallen'. Het rekruteren van de blotevoetendokters en de vroedvrouwen is de volgende stap. Zij moeten minstens de Franse taal kunnen lezen en schrijven, en dat is nog geen sinecure. Maar het lukt. Ze vinden het een grote eer om wat voor hun dorp te kunnen betekenen. Al zien we ook hier wel wat scheve ogen...



Eerste lichter blotevoetendokters en traditionele vroedvrouwen tijdens de opleiding

Ik vind dit programma een mooi voorbeeld van wat ontwikkelingswerk inhoudt: samen met de meest kansarme bevolking werken aan verbetering van hun levenssituatie. Fantastisch!

Ria Verbeek

©Terug naar Batouri